

Meer kustnatuur bij IJmuiden, het kan!

Over strandrustgebieden, broedrotsen en broedeilanden

De kust bij IJmuiden is op vogelgebied altijd spannend. Het recent verschenen boek 'Vogels van de pier' getuigt daarvan. En tegelijkertijd zie je ook de beperkingen: het is vaak druk op het strand, vogels kunnen er nauwelijks broeden en rusten en de natuurlijke dynamiek is maar heel beperkt. Dat kan beter!

Waarom meer kustnatuur?

In Fitis nummer 3 van dit jaar heeft Chris Brunner het initiatief van de Vogelwerkgroep en SVN (Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland) beschreven om de kustnatuur bij IJmuiden te versterken. In dit artikel gaan we wat uitgebreider in op hoe we dit willen doen en wat dit kan betekenen voor de vogels in het gebied. Nog even kort de aanleiding: in Noord-Holland zijn stukken strand en kust aangewezen waar kansen liggen voor extra natuurontwikkeling. Het strand bij IJmuiden heeft een groene ster gekregen (zie figuur).

De vogelwerkgroep heeft het initiatief genomen om hiervoor concrete voorstellen te doen. Het hoofddoel is het herstel van een robuust dynamisch

kustecosysteem bij IJmuiden. De voorstellen behelzen broedeilanden, strandrustgebieden, broedrotsen, het creëren van stuifkuilen en het herstel van een natte duinvallei nabij de IJmuider-slag. Op de eerste drie gaan we in.

Aanleg van broedeilanden

Als eerste stellen wij voor om in het Kennemermeer en het Duinmeer (Duin en Kruidberg) broedeilanden aan te leggen. Dit zijn eilanden die bestaan uit een zandlichaam met daarop grind of schelpen.

Diverse vogelsoorten zijn voor broeden aangewezen op kale, onbegroeide plaatsen waar voldoende rust heerst. Vroeger kwamen soorten als Bontbekplevier, Strandplevier, Dwergstern en

STRAND EN KENNERMEER bij IJmuiden Foto: Harm Botman

Scholekster tot broeden op rustige stranden. Die stranden zijn inmiddels vrijwel verdwenen. Deze soorten staan nu vrijwel allemaal op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare broedvogels.

Elders in het land zijn al enigszins vergelijkbare broedeilanden aangelegd, zoals het eiland de Kreupel in het IJsselmeer, de Zandpolders bij Callantsog, enkele gebieden aan de oostzijde van Texel (zoals Wagejot en Utopia) en de eilanden in de Putten (bij Camperduin). Deze broedeilanden bieden nestgelegenheid voor steltlopers, meeuwen en sterns, met name Scholekster, Bontbekplevier, Strandplevier, Kleine Mantelmeeuw, Grote Stern, Visdief en Dwergstern.

Strandrustgebieden

Met name in de trektijd maken honderden tot soms wel duizenden steltlopers en sterns een tussenstop op het strand om er te rusten. Ze worden echter veelvuldig verstoord door mensen, honden en activiteiten op het strand. Door delen van het strand (tijdelijk of permanent) af te sluiten ontstaan er gebieden waar veel vogelsoorten, maar ook zeehonden, kunnen rusten en voedsel zoeken en vogels zelfs tot broeden kunnen komen. In overleg met alle betrokkenen willen we de exacte begrenzing van deze gebieden en de wijze waarop deze gebieden voor verstoring worden afgeschermd nader uitwerken.

Wij stellen voor om een strandbroedgebied te creëren ten zuiden van de

ZANDPOLDER bij Callantsoog. Foto: Koos Leek

IJmuiderslag, dat in ieder geval in de broedtijd (half maart tot begin augustus) is afgesloten. Hier kunnen soorten als Scholekster en Bontbekplevier en wellicht Strandplevier en Dwergstern

tot broeden komen. Deze soorten komen alleen tot broeden als het strand rustig genoeg is voor broedsucces. De nesten liggen vaak vrij in het zand en zijn zeer goed gecamoufleerd, waardoor

Kolonie GROTE STERNS de Putten Camperduin. Bron: Natuurmonumenten

ze gemakkelijk verstoord door mensen en/of honden, vertrapt of overreden worden. Een afscheiding door een touw of draad, samen met informatiepanelen, is waarschijnlijk al voldoende. Wellicht is het nodig om vogelwachters in te zetten om voorlichting te geven en vragen van het publiek te beantwoorden, maar ook om mensen aan te spreken op ongewenst gedrag en om de broedresultaten te monitoren. Het zal de kans op vertrapping van vegetatie en vogelnesten verminderen en meer rust creëren binnen de afgezette delen. Op het Schouwse Verklikkerstrand zijn hiermee goede ervaringen opgedaan. Een goede informatievoorziening is belangrijk, wanneer gebieden op het strand worden afgezet. Naast informatieborden kan ook worden gedacht aan kijkschermen en verrekijkers.

Het lijkt ons wel van belang ervoor te zorgen dat wandelaars een doorgaande route langs de kust behouden. Dat kan door een corridor vlak langs de vloedlijn of een route over de zeereep zoals is gebeurd bij het strandreservaat Noord-

voort tussen Zandvoort en Noordwijk. Daarnaast zien we mogelijkheden voor een *strandrustgebied* nabij de Zuidpier. Tijdens de trekperiodes kan een gebied worden afgesloten als rust- en voedselgebied voor steltlopers (zoals Rosse Grutto, Zilverplevier, Drieteenstrandloper en Bonte Strandloper) en sterns (zoals Grote Stern, Visdief en Dwergstern). Op dit strand heeft zich afgelopen jaren al een nieuw duingebied ontwikkeld met kansen voor de natuur. In die zone met embryonale duintjes en vloedmerken kunnen 's winters Sneeuwgorzen, Strandleuweriken en Fraters voedsel zoeken. Wat betreft de vegetatieontwikkeling kan in de toekomst het gebied vergeleken worden met de Mokbaai op Texel, de Kerf bij Schoorl en de Kwade hoek (Goeree).

Broedrots

Bij de Zuidpier, in de kom nabij de kleine vuurtoren, kan een broedrots worden aangelegd. De broedrots kan bestaan uit een cirkel van basaltblok-

KUIFAALSCHOLVERS bij de Zuidpier, december 2005. Foto: Luuk Punt

BROEDPOGING KUIFAALSCHOLVER bij Neeltje Jans, maart 2012. Foto: Sander Lilipaly

ken of blokken zoals deze nu al bij de Zuidpier aanwezig zijn. De ring van stenen/blokken dient enige hoogte te hebben (minimaal 5 meter boven zee-niveau), waardoor een rots wordt gesimuleerd. In het midden kan dit eiland opgevuld worden met zand, schelpen of grind. Deze plek ligt buiten de vaarroute van de scheepvaart, geeft voldoende rust voor vogels en is toch goed zichtbaar voor mensen.

Elke winter verschijnen er zeevogelsoorten voor de kust bij IJmuiden, die afkomstig zijn van broedkolonies in Schotland of Noorwegen. Voorbeelden hiervan zijn vogels die op kliffen broeden zoals Kuifaalscholver, Zeekoet en Drieteenmeeuw. Inmiddels broedt de Drieteenmeeuw op het Nederlands deel van de Noordzee op boorplatforms en heeft de Kuifaalscholver broedpogingen gedaan bij Neeltje Jans in Zeeland.

Beide soorten laten een afname zien in de traditionele broedgebieden. Door een broedrots aan te leggen creëren we in ieder geval rustgelegenheden voor deze soorten en mogelijk ook broedgelegenheden. Op het zandige gedeelte bovenop de broedrots ontstaat een veilig en geschikt milieu voor strandbroeders zoals Scholekster en Bontbekplevier en mogelijk Dwergsterns en Visdieven.

Hoe verder?

Onze ideeën vormen de basis voor het gesprek dat we willen aangaan met *alle* betrokkenen binnen dit gebied. Contacten zijn gelegd met Natuurmonumenten en PWN, die de plannen ondersteunen, en met de gemeente Velsen. Verder willen we ook contact opnemen met de ontwikkelaars van Kustplaats aan Zee, surfers en strandzeilers, strandhuisjesbewoners en paviljoenhouders en an-

dere ondernemers, provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap van Rijnland.

De uitkomsten van deze contacten bepalen mede het vervolgproces. Er zal naar verwachting een uitvoeringsplan gaan komen, met aandacht voor te verwachten draagvlak van natuurorganisaties en bestuurders, benodigde financiën én de mogelijkheden voor financiering en uitvoering.

We hopen uiteindelijk de bijzondere

natuur van het strand van IJmuiden een impuls te geven en zichtbaar te maken voor alle bezoekers aan deze unieke kustlocatie, ingeklemd tussen het circuit van Zandvoort en Tata Steel. Mocht je meer willen weten, neem gerust contact op.

Namens de werkgroep kustnatuur IJmuiden

■ *Eef van Huijssteeden*
(huijs20@hetnet.nl)

¹ Zie <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=18111>

Teller gezocht voor MUS in Haarlem zuid-west

Voor het Meetnet Urbane Soorten (MUS) zoekt de veldwerkcommissie een teller voor een gebiedje in stadsdeel Zuid-West in de Leidsevaartbuurt. In 2008 is Antje Ehrenburg met dit plot gestart en Marjolein Verdama heeft het in 2014 van haar overgenomen. Nu Marjolein is verhuisd komt dit plot echter weer vacant. Wij hopen dat een enthousiaste vogelaar de telling wil voortzetten, want juist zulke langlopende telreeksen zijn erg waardevol. Het zou jammer zijn als de telling daar dit voorjaar stopt.

Voor MUS worden jaarlijkse drie tellingen gedaan; één rond zonsopkomst in april, één rond zonsopkomst tussen 15 mei en 15 juni en één in de avonduren tussen 15 juni en 15 juli. Op twaalf vastgestelde telpunten (zie het kaartje) worden gedurende precies vijf minuten alle ter plaatse verblijvende vogels geteld. Kennis van de normale stad- en parkvogels is wel een vereiste natuurlijk. Telgegevens kunnen eenvoudig in het veld via een app op de telefoon worden ingevoerd, maar het is ook mogelijk aantekeningen te maken en die dan later thuis via de computer door te geven. Meer informatie over MUS kunt u vinden op de website van SOVON.

Als u interesse heeft om het telgebied van Marjolein over te nemen, of als u eerst meer wilt weten, dan kunt u contact opnemen met de Veldwerkcommissie (veldwerk@vwgzkl.nl). Wij helpen u graag op weg in het veld.

